



## CATHERINE NIXEY'DEN 'KASVETLİ ÇAĞ: KLASİK DÜNYANIN HİRİSTİYANLAR TARAFINDAN YIKILIŞI'

# Kasvetli çağlarda kültür ve sanat düşmanlığı

*Gazeteci ve yazar Catherine Nixey, farklı kültürlerle ve inançlara karşı hoşgörülü olan kadim Roma İmparatorluğu'nun Hıristiyanlığın gelişiyle başlayan karanlık tarihini, Yapı Kredi Yayınları etiketiyle, Arzu Akgün'ün çevirisiyle yayımlanan Kasvetli Çağ-Klasik Dünyanın Hıristiyanlar Tarafından Yıkılışı adlı kitabında tüm açıklığıyla anlatıyor. Rahibe bir anne ile papaz bir babanın kızı olan Nixey, aldığı Katolik eğitim nedeniyle "içeriden" sahip olduğu bilgiler aracılığıyla Sokrates, Platon ve Aristoteles'in izlerini taşıyan Akademia'nın kapanmasından, antik dünyanın 700 bin ciltlik kitaplığı Hıristiyanlar tarafından ortadan kaldırılmasına kadar yıkımın boyutunu gözler önüne seriyor.*

### A. CELAL BİNZET

**G**ecenin koyu karanlığında uyandıığımız zaman, yer ve yön kavramları birbirine karışır. Bilinmezliğin kısa süren şaşkınlığı geçecektir elbet. Ama başlangıçta yaşamın nirengi noktaları birbirine geçmiştir. Bilincin uyanmasıyla her şey yerli yerine oturur. Aydınlanmayla birlikte netleşen görüntü karanlığın belirsizliğini ortadan kaldıracaktır. Toplumsal bilinci aynı bağlamda düşünmek yanlış sayılır mı? Farklı kültür ve zamanlarda yaşananlara bakılırsa benzerlikler şaşırtıcı olabiliyor. İnsanlığın uzun geçmişinde ulaştığı ilerici düşünce sistemlerini karartmak isteyenler hiç eksilmemiştir.

#### UYGARLIK, AMA NASIL BİR UYGARLIK?

Uygarlıkların oluşumunu bir tür mayalanma saymakta sakınca yoktur. Zamanın koridorlarından süzülerek nice bireysel acılarla ortaya çıkan süreç giderek içinden geçtiği döneme damgasını vurur. Tarih bu oluşumları örnekleriyle anlatır bizlere. Onun ileriye yönelik hareketinden rahatları kaçan, çıkarları bozulanların bu gidişi durdurup geriye çevirmek isteyenlerin tek silahı vardır: Bilgisizlik ya da kör inanç.

Bir görüşe göre yalnızca öldürümler ve savaşlardır tarihin özü. Kışkırtıcılar ise kişisel tutkuları başka üst duygularla sarıp sarmaladıktan sonra ölümü kutsallaştırarak savaşı çekici kılmaya çalışır. İnsanlık tarihi her ne kadar savaşlarla öne çıksa da asıl olan uygarlıktır.

Uygarlık, ama nasıl bir uygarlık? Sorarsanız herkesin kendine göre bir uygarlık tanımı var. Asıl olanın dünyayı yaşanır kılmak, daha eşitlikçi ve yarınna güvenle bakacak duruma getirmek olduğu unutulmasın. İnsanı yücelten bir anlayıştır söz konusu.

#### UYGARLIKLARIN ÇÖZÜLMESİ

14. yüzyılın İbn Haldun'uyla 20. yüzyılın Arnold Toyn-

bee'sini birleştiren ortak görüş, uygarlıkların da tıpkı devletler gibi doğup, büyüüp, geliştikten sonra çözüldüğü yolunda. İşte buradaki gizli nokta bir uygarlığın nasıl çözüldüğünü görmeye çalışmak.

Catherine Nixey Kasvetli Çağ-Klasik Dünyanın Hıristiyanlar Tarafından Yıkılışı (Çeviren: Arzu Akgün / Yapı Kredi Yayınları) adlı çalışmasında bu sorunun kaynaklarına iniyor. Kültür ve sanatta "insan" tanımını yücelten, onu, ayak bastığı bu dünyayla birlikte tasarlayan bir sistem yerine soyut kavramlara boğan bir başka inançla yok etmeyi planlayanların anlatıldığı bir araştırma kitabı bu.

Evet, soyut kavramlar üzerine kurulu yeni (!) inanç sisteminin insanı yücelten düşüncelere katlanması düşünülemez. Çünkü herhangi bir kavramı soyutladığınızda onunla ilgili yorumları öznel sızgecinden geçirerek istenilen biçimlerde kitlelere aktarmak daha bir kolaylaşacaktır. Seçilmiş kişilerin ağzından çıkan her söze kutsallık yolunun açılması böyle gerçekleşir.

#### YIKIM!

Hıristiyanlık dini, yandaşları çoğalmaya başlayınca önderleri İsa'nın "Birisini yanağına vurunca öteki- ni çevir" deyişini çabucak unuttu. Bu deyiş daha sonraları başkalarına da benimsenerek diğer toplum ve kültürlerde de uygulanacaktı. Kısaca, yok etme güdüsü ilkelğin dünyaya bakışının en belli başlı dışavurumu oldu.

Rahibe bir anne ile papaz bir babanın kızı olan Nixey aldığı Katolik eğitim nedeniyle "içeriden" sahip olduğu bilgiler aracılığıyla yıkımın boyutu hakkında ilginç bilgiler veriyor okuyucuya. Sokrates, Platon ve Aristoteles'in izlerini taşıyan Akademia'nın kapanması, antik metinlerin yazılı olduğu parşömenlerin silinip yok edilmesi değinilen dönemde gerçekleşecekti.

Antik dünyanın 700 bin ciltlik kitaplığı Hıristiyanlar tarafından yine bu süreçte ortadan kaldırıldı. Tapınaklar



ve heykellerin parçalanması da unutulmadı. Dahası, dönem azizlerinden birisi tarafından bu yeni inanç sistemine uyum sağlamayanların ihbar edilmesi istenecekti.

Yaşamı değil de görünmeyen soyut bir dünya masalını halka dayatanların görünen güzelliklerden kaçmasını yolu bu ve benzer örneklerde olduğu gibi açıldı.

Anlatılanların okura hiç de yabancı gelmeyeceği açık. Çünkü geçmişte yapılmış gibi görünen söz konusu uygulamaların benzerleriyle yaşadığımız coğrafyada her gün yüzleşmek olası. Adının Hıristiyanlık olması da gerekmiyor doğrusu. Nixey kitabında, geçmişte bakıyormuş gibi yaparken aslında günümüzü anlamamanın anahtarını veriyor. En azından karanlıkta uyanırken bir yerlere tutunmanın, yere sağlam basmanın yolunu aydınlatıyor. ■